

FOLK OG LAND

NR. 5 — 7. ARGANG

LØRDAG 8. FEBRUAR 1958.

LØSSALG 65 ØRE

ET UHYGGELIG 10-ÅRSMINNE

Rettsbevisstheten er et umistelig gode

Dagboksopptegnelser av en Akershusfange om avlivelsen av professor Skancke

En av de aller svarteste flekker i den rekke av overgrep, maktmisbruk og den neste sadisme som kjennetegner det politiske etterkrigsoppgjør her i landet var henrettelsen på Akershus av professor Skancke i 1948 etter at han hadde sittet med dødsdommen over seg i 30 måneder. Det er stor moralsk forferdelse her i landet når en amerikansk morder og voldtektsforbryter sitter i dødsstolen i noen år, men hvor er indignasjonen og forferdelsen når det gjelder en kjent norsk vitenskapsmann og kulturpersonlighet som professor Skancke. I tre år ble han slept gjennom farsemessige rettsmøter med dobbelttungede og feige vitner, med pre-

Landssvikoppgjør i det røde Ungarn

I det røde Ungarn får «Solemene» snart anledning til å boltre seg i et nytt landssvikoppgjør. Den tidligere statsminister Imre Nagy og flere av hans tilhengere vil bli stilt for retten i løpet av året, deriblant også general Maleter, den militære fører i de ungarske arbeidere og studenter kamp mot bolsjevismen, eller «nazistene», som de ble kalt i den dertil innrettede folkedemokratiske presse.

General Maleter ble som bekjent lovet fritt leide av den sovjetrussiske øverstkommanderende og lokket til en «konferanse», hvoretter han på samme måte som Nagy ble arrestert.

«Han skal dømmes overensstemmende med landets lover», forteller «Solemene» i rettsoppgjørets ledelse og det vet jo vi hva betyr. Har en ikke lover nok, så kan en jo lage noen for anledningen.

steskapets ypperste representanter i spissen — forøvrigt fulgt av statsråder og gullgallonerte generaler hvis hukommelse slo klikk på de mest beleilige tidspunkter, stadig med den først avsahte dødsdom hengende over seg, og endelig koldblodig likvidert på Akershus etter at praktisk talt hele det norske folk, til og med det presteskap som hadde medvirket til domfellelsen krevet benådning. Dette vil vel til alle tider bli stående som en skampel over norsk rettsbevissthet og norsk anstendighet.

Folk og Land har fått anledning til å gjengi noen dagboksopptegnelser som ble gjort av en «landssvikfange» på Akershus i dagene omkring henrettelsen av professor Skancke. De forteller litt om selve saken mot Skancke, de forteller om hverledes hans fangekamerater reagerte, og de forteller — i strid med den offisielle versjon — om selve henrettelsen.

UTDRAG

av dagbok fra Akershus statspensjonat 1948.

Fredag 27/8.

«I Skanckesaken ventet man nå spent på Kongens avgjørelse ved benådning, etter at Høyesteretts Kjæremålsutvalg har avvist anke over lagmannsrettens avvisning av gjenopptagelsesbegjæringen.

I kjennelsen var anført at de nye momenter kunne være av interesse for spørsmålet om benådning, da de stilte flere sider av Skanckes forhold i et gunstigere lys. «Aftenposten» henviser hertil i en redaksjonell artikkel.

Det må vel være Høyesteretts forutsetning at denne anførsel i kjennelsen må bli avgjørende for benådningssaken. Det er ikke tvil om at offentligheten venter på avgjørelsen med like stor spenning som oss. En avgjørelse imot over 600 presters benåd-

ningsaksjon ville være en utfordring til de kirkelige kretser. Selv om skrivelsens formulering fra høyeste geistlige hold virker ubehagelig (Forts. s. 6).

Professor

BIRGER MEIDELL

Atter har døden revet bort en av våre. Etter flere års smertefullt sykeleie sovnet Birger Meidell stille inn den 29. januar, 76 år gammel. Ved hans død har vårt land mistet en av sine store sønner og den matematiske vitenskap en av sine mest trofaste tjenere.

Meidell begynte først på ingeniørstudiet, men hans fremragende matematiske begavelse førte ham snart over på det felt som skulle bli hans livsgjerning. Han var den første nordmann som ved studier i utlandet skaffet seg en forsikringsmatematisk spesialutdannelse, og det var derfor en selvfølge at han i 1923 ble utnevnt til professor i forsikringsteknikk ved Universitetet. I løpet av de følgende år utga han en rekke lærde matematiske avhandlinger, som etterhvert skaffet

Litt til ettertanke for moralens voktere

«Feldmannsaken», avslørte en bunnløs og kriminell råskap hos folk som synes å ha tatt patent på straffefri og lyttefri holdning under okkupasjonen — eller krigen — som heltene selv ynder å kalle tilstanden. Saken avslørte underfundighet og freidige forklaringer stikk i strid med troverdige klare vitneprov, bl. a. om den betydelige pengesum ekteparet Feldmann hadde tatt med seg fra Oslo, minst kr. 100 000.

Vi skal siden på grunnlag av aktene behandle denne sak, som langt overgår stoffet i Kriminaljournalen.

Vi skal også gjengi vitneprov som viser at lagmannen burde ha henvist saken til behandling for ny lagmannsrett, da lagrettens befriende kjennelse var åpenbart uriktig.

Tidligere flyktningfører, politibetjent Alf Pettersen forklarte at drapsmennene L. og P. istedenfor å dra ekteparet over myrene til Skrikerud kunne ha ført Feldmanns på en pen og skjult vei til grensen.

Og slik er Pettersens prov:

«— Og når de allikevel ikke

tok den veien, tyder det på at de gikk for å drepe».

Eidsivating gikk inn for visse Hjemmefrontargumenter til friinnelse av rovmordene på Rachel og Jakob Feldmann. Værst var vel den i uopplært hjemmefrontmystikk delaktige redaktør Hasselknippe i V. G. hvis befriende karakteristikk av drapsmennene var: «De var soldater».

Folk og Land mener at mord og drap ikke bør passere upåttalt eller unnskyldes. Vi er ikke tilhengere av dette med «ro omkring uretten». Vi er ikke ute etter drapsmennenes hode — de har sikkert nok med sin samvittighet — men atter den hykleriske dobbeltmoral som trer så godt frem i denne og andre saker.

Vi gjengir ordrett i dag høyfjellsdommer Edvard Lassen's overbevisende innlegg mot dommen i Verdens Gang:

En kunne ha ventet at det fra hjemmefronthold var blitt tatt avstand fra den makabre Feldmann-affære. Men så vidt jeg har sett, er (Forts. s. 7).

ham ry langt utenfor landets grenser. Han ble i 1940 regnet som en av tidens 5 førende forsikringsmatematikere og fikk den ærefulle kallelse å holde et av hovedforedragene ved den internasjonale aktuar-kongress i Sveits.

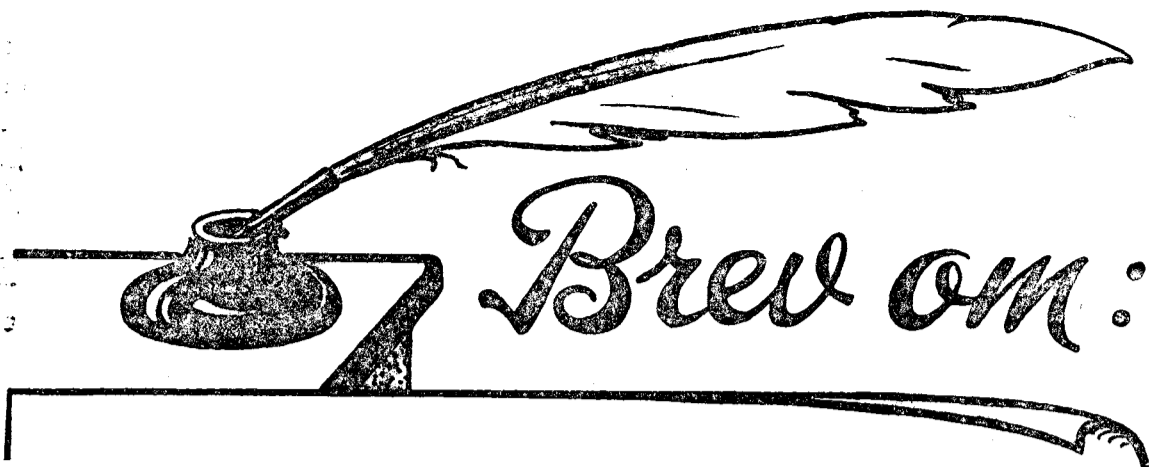
Det er klart at en mann med Meidells intelligens, vitalitet og arbeids-evne ikke kunne stå passiv overfor hendelsene i 1940, han valgte sitt standpunkt og ble snart satt på krevende og utsatte poster, til slutt som sosialminister. Hans innsats ble behørig «belønnet» i 1945, og det hører til historiens store tragedier at denne ektefødte Norges sønn skulle bli strengt straffet for «landssvik». — Vi som var sammen med ham på Ilebu vil huske ham som tjuagutten fra Bergen med det gode humør og den vittige replikk — og vi husker hvor han kunne more

seg når han fikk vise sine forbløffende kortkunster.

På grunn av et hjerteonde ble han endelig løslatt. Heldigvis var hans hjerne usvekket, og han tok med vanlig energi fatt på sin kjære forsikringsmatematikk. Med skuffelse måtte han se at hans avhandlinger til å begynne med ble refusert, men endelig (i 1953) fikk han offentliggjort et større arbeid i Skandinavisk Aktuarietids-skrift. Da gledet han seg som et barn. Og en av hans siste triumfer var da en utenlandsk kollega skrev: «Det som Meidell skriver er alltid grundig gjennomtenkt og pålitelig». (Sitert etter hukommelsen).

Vi som fikk den glede å lære Birger Meidell å kjenne personlig vil bevare erindringer om en god og trofast venn i gode og onde dager, og vi lyser fred over hans minne.

Lars Erlandsen.

A-pakten

Takk for artikkelen i nr. 3. «Hvorfor forlanger russerene en atomfri sone? Skal det norske folk bli forrådt ennå en gang?» Den har gledet meg stort og sikkert mange andre. Alle land som nå er i russernes vold var lovet full selvstendighet. Så fort russerne var kommet inn brøt de sine løfter. Og russerne har brutt alle sine løfter som det ikke passet dem å holde. Det har da også U.S.A. og Vestmaktene fått erfare.

En nøytralitetspakt med russerne er ikke verd, det papir den blir skrevet på. De vil bryte den når det passer dem. Og attpå vil de si, at det er vi som har brutt avtalen. Dette plikter alle ansvarlige nordmenn å forstå. Og alle folk som ser det som en ulykke å komme i russernes vold, plikter å forstå dette.

Forstemmende har det vært å lese de mange artikler i F. og L. mot Apakten. Velmente har de vært. Men ukloke. I 1945 begikk U.S.A. og England den store tåpelighet å la russerne få Balkan og Øst-Tyskland og halve Berlin med. Sikkert den største dumhet som de har gjort det siste århundre.

Men dette fritar ikke oss fra å handle under ansvar. Vi må stå sammen med alle folk som ikke vil bli påtvunget kommunismen. Vår regjering gjorde rett ved å la Norge slutte seg til Apakten. Men det har senere sett ut som den har vaklet og ikke ville ta de fulle konsekvenser av vårt medlemskap.

Derfor var F. og L.'s artikkel et ord i rette tid.

En får inntrykk av at motviljen mot Apakten har vært noe følelsesbetont. U.S.A. og England har skuffet tidligere, — synes man. Men nå må vel russerne ha hjulpet oss til å tenke klart. De truer med «å trykke på knappene» og sende raketter med atomvåpen over oss, hvis vi ikke vil være så snille å nøye oss med de gamle våpen. Og da har vi ikke annet å gjøre enn å skaffe oss moderne våpen fortest mulig.

Quisling forklarte oss hva kommunismen virkelig er. Dette kostet ham livet.

Men han møtte som en

mann til «siste parade». Det bør vi også kunne gjøre om Historiens Gud ser det er nødvendig.

Salomon Solum.

Til sambygdingar og frendar

Som de veit skal grunnlaget vere i orden. Eg påstår grunnlaget er ikkje i orden for det norske folk, slik at det med trygd kan byggje, og gjere seg von om ei god framtid. Eit folkesamfunn som ikkje byggjer på sannings lov og rettferd, har fått ein kreftskade i si folkesjel. Denne skaden må lækjast ellers vil den gripe om seg og bli ulækjeleg.

Godt folk! De som gjer dykkar arbeid trufast og samvitsfullt, har sjølvsagt rekna med at alle i samfunnet har gjort sine plikter på tilsvarende måte. Men ver merk-sam på at mange av åndseltene — skulle vore — har svikta, slik som t. d. juristane. — Merk dykk kva fåtalet av juristar som var vakne sa om «rettsoppgjeret». (Sjå t. d. kva Heber og Ueland skriv). Prof. dr. jur. Jon Skeie sa straks ifrå om den rettsløyse som då vart slept laus i vårt land. Aldri før hadde det vore so ille, sa han. No etter som tida har gått, har fleirtalet av juristane svinga om. Dei sky-nar etterkvart at «rettsoppgjeret» let seg ikkje i lengda forsvare.

Men no er saka den at me som vart dømde etter «amnestilovene», fekk vår dom diktert av noko dei kalla «folkets rettsbevissthet». Til det vil me innvende: Folket fekk seg ikkje fyrelagt den heile og fulle sanning. Derfor: Godt folk! Gjer dykk ikkje medskuldige med dei som har førd dykk bak ljoset. No er tida kome då de har høve til å setje dykk inn i saka ut frå «allsidig belysning».

Me som vart justisoffer vart handsama som umælende dyr som vert bundne og slegne. Me vart fratekne våre forsvarsmogelegheiter. Me krev atter vår rett til å kjempe og forsvare oss med åndelege våpen: Med sanninga. Me har ikkje onnor veg å gå, enn den dei gjekk, som vilde få dom

på oss, og gjere oss ærelause. Me må som dei vende oss direkte til folket, og bed om revidering av den forhastadom som det klårare og klårare kjem fram etter kvart var feil. Var det eit «folkekrav» å få oss dømde so må det ikkje bli eit mindre sterkt folkekrav å rette det som har vorte rangt.

Med dette oppmodar eg dykk til med interesse å fylgje med om rettsoppgjeret. De må sjølvsagt også setje dykk inn i den andre parten sitt syn. D.v.s. korleis me dømde har sett og ser på alt i denne samanheng. Difor: Ting og les Folk og Land. Med det ynskjer me oss godt år.

Viksdalen i januar 1958.

Sigurd Lyngstad.

«Ro omkring rettsoppgjøret»

Det er så moderne å snakke om de tyske konsentrasjonsleire, mens en hører litet eller intet om de russiske, de engelske, de franske eller våre egne norske etter okkupasjonen.

Den tyske kommunist Margarite Buber, som sikkert ikke lyver i en slik sak, forteller i sin bok «Under Two Dictators» om da hun i 1940 etter Polens nederlag ble overført fra den russiske konsentrasjonsleir Birma til den tyske Ravensbrück:

«Mitt første tyske leirmåltid besto av søt havregrøt med dampede tørrede frukter. Dertil fikk vi et stort stykke hvetebrød, pølse, margarin, fett. En tallerken, kniv, gaffel, skje. En tannbørste, håndkle, skopusseutstyr. Nyan-komme fikk to ulltepper og et hvitt-blått soveantrekk».

Hun slår fast: «Ravensbrück forekom meg som et slott etter de elendige lem-mehytter i Birma».

Det ble sikkerlig verre med kosten i de tyske leire etterhvert som forsynings-situasjonen på grunn av krigen ble prekær, men det kan jo i den forbindelse være interessant å notere seg for at forholdene og kostholdet i den norske konsentrasjonsleir Ilebu var endog betydelig dårligere enn før den skiftet navn og var tysk konsentrasjonsleir. Det

K R I N G S J Å

PASTOR SVERRE RIISØEN er kanskje den høyest talende prælat i Noreg — muligens ut fra en ambivalent trang i mangel av vanlig prekestol eller kringkastingsadgang. Han er arrogant. En uakademisk gymnasiastisk ordfyrerkerimester — noe endog avines skjøgemester gir uttrykk for. Han knegger så kät og høgt at atskillige søvnige holdes vakne noen tid — «det var som intet kunne unngå hans Argus-øye», sier «Svæarta». Selv om «det var vanskelig å finne linje i hans foredrag». Mener «Dagbladet».

AVISENE er ganske snille mot Sverre Riisøen. Til gjengjeld er denne ordets høyreiste adelsmann — de Sverre — svært anerkjennende vise versa. «Pressen er den 4. statsmakt, en skjebnemakt uten nummer — den holder her i landet en standard som vi kan være stolte av».

Som man forstår er herr Riisøen en kresen mann. Ord skal lades før de skytes ut, sier han. den freidige skal meget forlades, sa Holberg. Selv om man tildels kan være enig med denne wild gewordenen kleinfürer i at «det tause utsagn er diktingens høydepunkt».

Pastor Riisøen er eo ipso ingen dikter. I alle fall ingen «underlivsdikter», ihvorvel han stadig kretser om den stinkende mykleosten. Han er en refser og høgtaler som vil «skape en våken rettsbevissthet».

DET NORSKE STUDENTER-SAMFUND — «landets frieste talerstol» — inviterte denne det frie ords stridsglade ridder som det så vakkert står i samfundets program, til orkanaktig foredrag forleden.

Man satt forvirret tilbake, konstaterer «Morgenposten». Selv om profet Riisøen på et tidlig tidspunkt medga at det er typisk norsk å løse alle problemer negativt.

Friskt og modig løste han en rekke av dem positivt. Da Hallesby holdt sin preken om at vi kunne våkne i helvete — våknet vi ikke! Sa Riisøen. Og det var fan.

var dengang det ble satt vakt ved søplekassene og praktisk talt hele belegget etterhvert ble rammet av mangelsykdommer. Det var dengang det ble drevet sadistisk straffeksersis og 8-timers straffepoppstilling. Det var dengang — —. Eller, det hører kanskje ikke til god tone å snakke om slike ting som konsentrasjonsleire og mishandling i det demokratiske hykleris høyborg Norge?

Tidligere Kæ-fange.

KIRKEN ER BLITT TANNLØS, tar sikte på enighet og dyd — og ikke på forargelse. Den farer med gudelig pjatt — men i skriftestolen er all beskjæring av det onde — trøstende seg med at Ordet vender ikke tomt tilbake. Det være seg pr. seng eller pr. stol.

Sa Riisøen.

Andfullt.

SANNHETEN TYTER frem, selv om ordene er til for å skjule sannheten. Subjektiviteten er sannheten.

Sa Riisøen.

PRESSEN ER EN SKJEBNE-MAKT uten for nummer. Stolte ord — av pastor Riisøen.

SVERRE RIISØEN har fått den liberale teologi i vrangstrupen, og vår medfølelse er hets bisp Kristian Schjelderup. Gud bevare ham for hans venner — sine fiender kan han greie selv. Det er så megen livsens og døds-sens alvor i en kulturpersonlighet som Kristian Schjelderup og hans menneskelige kjærlighets-evangelium at han ikke skulle behøve å bli belastet med denne pastorale profet fra åndslivet i Bergen.

Eivind Berggrav når han riktignok ikke opp imot. Så populær blir man ikke uten samtidig å være diplomatisk sleip som en slange og uskyldskvit som en due.

Riisøen er hverken diplomat eller due. Så meget skal sies til hans ros.

MEN FRIPOSTIG er han. Ikke engang «Spørsmålet om forleggerne har sjel gikk taleren forbi».

Hurald Grieg kommer nervøst til å støtte seg til Francis Bull og kaster 6—8 nye Gyldendalstipendier som olje ut over det opprørte litterære hav.

ENN OM STUDENTERSAMFUNNETS styre kastet overbord en viss feig tendens til å gå utenom i norsk samfunnsliv, og igjen ble landets fri talerstol?

Det kan være ganske interessant og morsomt å høre gamle gymnasiaster «tilsvine norsk rettsbevissthet». Tilsviningen er ifølge «den skjebnemektige stolte norske presse» pastor Riisøens ord.

Det kan være ganske interessant og foranledige spirituelle oppstivere å innby foredragsholdere om litterære tendenser i nyere palestinsk frigjøringsprosa og svenske femtiotalisme, om Kafka og negerproblemer og Schillers svigermor.

ER STUDENTENE for feige eller instinktløse — siden de ikke våger å a opp til debatt det stør-

(Forts. s. 6).

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Folkedemokratisk diskusjonsinnlegg

Det later til at vi er kommet i skade for å trække midt i kommunistbladet «Friheten»s atomsirkler, og dermed forsvinner da også den snille folkedemokratiske bestemor og frem dukker den store stygge ulven.

«Forhenværende nazioberst Sundlo krever atomvåpen. Slutteseg til NATO-koret og vil ha atomvåpnene til bruk mot «Sovjets millioner», heter det i en spaltelang artikkel over trespaltet overskrift på 1. side, og et par sider lenger ut i bladet får vi vite at «eks-oberst etterlyser titel og stilling». Denne siste artikkel, som strekker seg over hele to spalter, beskjeftiger seg forøvrig også inngående med «Folk og Land», noe vi naturligvis ikke har noe imot. Slik åpen meningsutveksling er jo et av det demokratiske samfunns kjennetegn, selvom den norske presse forøvrig har foretrukket å ta på seg den udemokratiske munnkurv når det gjelder «landssvikerne».

Det er altså langt fra at vi vil formene «Friheten» å advare sine lesere mot den «nazifare» oberst Sundlo og vårt blad representerer. Vi vil bare i all beskjedenhet sette fingeren på visse demokratiske svakheter i bladets maskering. Det er ikke så greit når ergrelsen løper av med den smule forstand en ellers måtte være i besittelse av. De smukke folkedemokratiske fredsengler i kommunistbladet, som er så rystet over «nazistenes» brutalitet for et kvart sekel siden at de ikke engang har tid til å høre smerteskrigene fra den ungarske arbeideroppstand mot bladets likesinnede, truer faktisk fremdeles den 31. jan. 1958 for å holde oss i bladets jargong, med de lange knivers natt. Og da later det til at ikke bare Sundlo, men også «atomgeneralene» Øen og Lindbäck-Larsen og andre mistenkelige personer skal komme under behandling. Vi gjengir den eleverte artikkel:

«Naziobersten er meget dristig. Det er mange her i landet som husker morderne, som ikke har glemt mishandlingen og henrettelsene av hederlige nordmenn. Det er kanskje flere enn han og kampfellene tror».

Og disse åpne trusler gir oss da også anledning til å komme inn på noe vi gjerne vil ha understreket. Det går kanskje nok så mange både morderne og mishandlere løse i dette land, og vi tviler ikke på at de også befinner seg i «Frihetens» omgangskrets. Det er bare ett sted det ikke vil svare seg å lete etter skjulte forbrytelser. Den overveiende del av vårt blads lesekrete består av folk som er malt gjennom rettskvernen og som har fått sitt liv og levnet vrent ut og inn under de «retts»-forestillinger som ble arrangert som del av befrielsesfestlighetene. Det er ikke noe skjult i vårt liv. Vi er blitt veiet og målt på forvrengte og tilbakevirkende lovers vektskål og det er neppe noen som vil påstå at vi ikke er blitt tilmålt vår beskikkede del av hevn og gjengjeldelse både for ord og gjerninger gjennom et helt liv.

Men hvorledes er det med de som fremdeles maler på kvernen om våre gamle «forbrytelser»? Er mord og mishandlinger av alle skjulte ting kommet på bordet der? Er de behørig gransket og straffet?

Vi ber «Friheten» undersøke litt i sin krets om hvorledes det er med dette, og vil det også trekke inn utenlandske forhold i den store «demokratiske» granskingen, så skal det visselig ikke mangle stoff i det store røde fedrelandet, som, selv struttende av atomvåpen, byr oss den forsvarsløse atomfreden etter å ha herjet og myrdet og brent i land etter land som er blitt trukket inn bak jernteppet.

Før oss andre derimot burde det være grunn til å holde oss til Frihetens kloke, avsluttende råd:

«La oss ha på det rene at aksjonen er i gang over en internasjonal front. La oss se to ganger på sitatene og tenke oss godt om».

Skyldte fangevokter J. Gløer-Johansen på britene?

«Rapport til .....
Avgitt av .....
Avhørt .....

JOHNNY GLØER-JOHANSEN

Personalia som tidligere ..
Opplyser: .....

«Tips» og ordre om behandlingen av fangene, både i generelle og spesielle tilfeller ble gitt av engelskmennene, major Mc. Roberts og sersjant Joseph.

Således forelå det slik ordre om å skyte i selveveggen hvis fanger viste seg i vinduene og ikke fjernet seg på kommando.

Likeledes forelå det ordre om at enkelte fanger, for eksempel Fehmer — skulle vekkes om natten med korte mellomrom, for å få myket dem opp til å forklare seg hurtigere.

Straffeekskusjonen med Aumeyer foregikk også etter engelsk ordre, men det var jeg som ga ordre til Hjemmefronten».

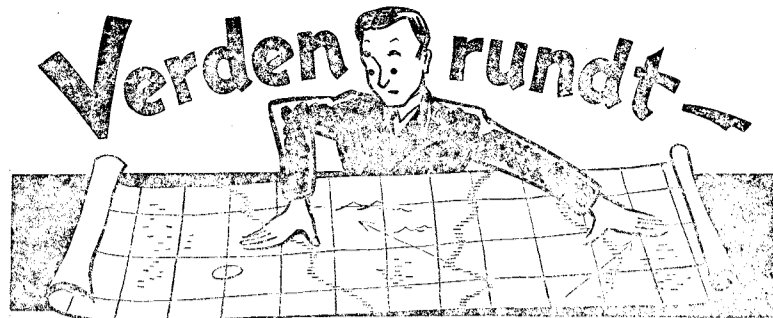
— Såvidt innkommet dokument. Skulle det ikke være korrekt, venter vi en eventuell beriktigelse av herr agent og tidligere nidkjær, politisk overfangevokter på Akershus — Johnny Gløer-Johansen.

A.

SANNHETEN

Vi vet nå at Quisling ikke hadde noen forhåndsinformasjon om den tyske okkupasjon og også at hans usurpasjon 9. april ikke var foretatt etter avtale med den tyske krigsledelse.

(Sitat av Skodvin, gjengitt av av Johan Vogt. Dagbladet 31. 5. 56)!

Kypros i brennpunktet

Situasjonen på Kypros har tilspisset seg igjen, idet den tyrkiske minoritet med støtte av moderlandets regjering har satt i gang ondartede opptøyer i forbindelse med krav om at øya skal deles i en greskstyrt og en tyrkiskstyrt del. De små folks og minoritetenes varme forsvarere, britene, var ikke sene på labben da det gjaldt å åpne ild mot demonstrantene, og situasjonen ble selvsagt ikke bedre av denne bloddåd.

Kypros ligger før seg selv i det østlige Middelhav og har vært årsak til mangen konflikt mellom stormaktene både i oldtiden og senere. Den har vært for liten til å kunne stå på egne ben og for stor til at den skulle unngå stormaktene interesse.

Kypros hørte i oldtiden til den greske kulturverden, og de funn som er gjort viser at øya dengang sto meget høyt. Den sto også meget høyt materielt og har sitt navn fra de store kobberleier, som lokket erobrere dit fra tid til annen. Perserne var de første som skaffet seg herredømme der, senere besatte Alexander den Store øya for derfra å kunne sikre seg videre områder. År 58 f. Kr. kom Kypros under Rom og tilfalt ved Romerrikets deling det Østromerske rike. Men dettes herredømme ble etterhvert mere av formell art, og fra 1192 til 1489 var Kypros et selvstendig kongerike. Men varig kunne et slikt rike ikke bli. Hver gang en stormakt begynte å dominere Middelhavet, kastet den sine øyne på Kypros, og mens de virkelig store nasjoner erobret verden i vest, skaffet Venedig seg herredømmet over Kypros i øst.

Dette varte til 1751, da øya kom under tyrkisk velde. Under Berliner kongressen ble den igjen en brikke i stormaktene spill. Her delte Europas stormakter så meget av «den syke mann» Tyrkia, som de kunne bli enige om, og Kypros kom under engelsk forpaktning.

I alle disse år har øyas befolkning lidt under fremmedstyret. Ingen av de herskere som har hatt den i sin besittelse har formådd å gi befolkningen synderlig annet preg enn det opprinnelige. Bortsett fra mindre grupper, og en noe større tyrkisk gruppe, har befolkningen bevart sitt greske sprog og har sett på Hellas som moderlandet. Også før verdenskrigen forsøkte den å ryste det britiske åk av seg, men opprøret i 1931 ble slått blodig ned av britiske flybårne tropper. Denne militæraksjon var faktisk den første i sitt slag, men britene forsto ikke å dra konsekvenser av denne innsats fra luften. Det ble tyskerne som kopierte bedriften under ganske anderledes vanskelige forhold i verdenskrigen, da Kreta ble erobret fra luften.

I de senere år har britene bekjempet den greske befolknings frihetslengsel og frihetskamp med alle midler. De har brukt ild og stål, deportasjoner og fengsel, men den gang har det ikke lyktes dem å kue opprørerne helt. Under trykket av andre alvorlige utenrikspolitiske begivenheter, og kanskje ikke minst fadeseen i Egypt, har England måttet slått inn på forhandlingsveien og har planlagt å gi øya selvstyre etterhvert. Det er dette den tyrkiske befolkning på øya nå setter seg imot. Den vil enten ha det som er, eller den vil ha øya delt i en gresk og en tyrkisk del. Moderlandet støtter som sagt disse bestrevelser, og har en kraftig press på England i forbindelse med forhandlingene om Bagdadpakten. Et «nøytralt» Tyrkia i den nåværende situasjon ville ikke være så hyggelig.

Det later til at det er de militære hensyn som i første

(Forts. s. 6).

Til medlemmene!

Vær vennlig å sende inn til Forbundet — giro 15028 boks 3214 Oslo din medlemskontingent for året 1958. De som fremdeles står tilrest med kontingenten for 1957 må være vennlig å sende denne inn straks.

Kassereren

FOLK OG LAND

3

Fanebust om:

Mørge mellom England og Tyskland

I «Sandnes og Jærens Avis» sakser vi denne leder, signert T. F. (Fanebust):

Når det under en kritisk situasjon «klikker i hjernen» for en legemlig frisk utenriksminister som til overmål sitter inne med de informasjonen som trengtes for at han og hans regjering skulle kunne mestre situasjonen på en ærefull måte, da er det noe galt fatt med den utenriksministerens og den regjeringens forhold til foreliggende situasjon.

I tillegg til alt det som for lengst er kjent fra etterjuls-vinteren og våren 1940, får en ytterligere bekreftelser på dette ved å lese de dokumentarisk underbyggede bøkene av den danske kontreadmiral *Kjolsen*: «Mitt Livs Logbok» (fra Berlinske Forlag, København) og den tyske generaladmiral Hermann *Boehms* nett-opp oversatte bok: «Norge mellom England og Tyskland».

Regjeringen satt inne med like så rikelige som sanne og alarmerende meldinger om invasjonplanene såvel fra britisk-fransk som fra tysk hold.

Utad førte da også regjeringen et språk som ikke gav grunn til tvil: *Overensstemmelse med Stortingets vedtak, skulle norsk nøytralitet hevdes og forsvarers uavkortet med alle til rådighet stående midler. Men i realiteten var regjeringen alt annet enn nøytral. Den lot seg besnære av de vestlige informasjonen og lammet nøytralitetsvernet i en tid da det burde vært klart som aldri før.*

Det må vera minnesvikt når Koht skriv i den nye boka si at regjeringa om kvelden den 8. april 1940 *ikkje* kjende til at to tyske troppetransportskip den dagen var søkkte utanfor Lillesand, forteller daværende stortingsmann K. K. Kleppe til «Sandnes og Jærens», — for Koht informerte om dette i stortingsmøte den ettermiddagen. Regjeringsmedlemmene var på den tid tilstades i stortingsbygningen og heldt regjeringsmøte der same kveld, — sier K. K. Kleppe.

I Boehms bok leser en på side 18 at den britiske militærattasje i Oslo den 8. april 1940 forsikret den norske utenriksministeren om at britiske sjøstridskrefter var i an-

marsj mot Kattegat for å bekjempe tyske skip.

Og Koht & Co. visste meget mer. Men alle mann gikk de og la seg på sine tunghørte ører og lot komme hva komme ville — likesom i Danmark, mens Sverige som var langt mindre i faresonen var gått til «tysta mobiliseringen» allerede den 4. april. —

Aldri er noen norsk regjering kommet så skammelig til kort som regjeringen Nygårds-vold av 1940. Det samme gjelder Stortinget.

Aldri har noen norsk regjering i tilsvarende grad veltet skylden for alle de ulykker som fulgte over på andre.

Aldri har noen norsk regjering latt utarbeide og fremme et så skamløst lovverk og lagt grunnlaget for et så landsomfattende rettssvik med tilsvarende undergravning av rettens moral og rettens ide.

Og enda — 17 år etter — er det visst for tidlig å avsløre de egentlige årsakene til at endog Høyre «røysta» for æresgasje istedetfor riksrett, og at

en av de statsrådene som var med på miseren, ble ansatt som særlig kvalifisert til å være verdens frelser som generalsekretær i F.N.

Fremdeles er intet mer ønsket enn den usminkede sannhet om disse forhold, men det flittig nedrullede norske ullteppe tar til å bli bra gjennom-siktig etter hvert, og en god dag havner det på fillehaugen. — Prof. dr. juris Frede *Castbergs* avslørende og selvsvlørende intervju i Verdens Gang, er et godt tidernes tegn i så måte. — Det kommer vi tilbake til på nyåret.

Sero in Periclis est Concilium Quaerere

«Er faren alt tilstede,
For sent om råd at bedes».

Det var en tekst for denne «rettsstat», som

Foruten tro på vise råd har turet
Seg frem til en forloren «Folkedom»,

Som ga oss livet mer og mer for-suret!

De vise råd ble uglesett omtrent,
Men heldigvis de står i dag på prent

Med «Revisjon» som eneste pa-tent!

I. THR.

Sannheten kommer fram hist og her

«Gud veit hos me skal fri oss for den tabben at Quisling blei henretta for skuldingar han må frikjennast for»

I Telemark Arbeiderblad for 14. januar 1958 finner vi denne innsender under spalten «Innlegg fra våre lesere»:

I Dykkar blad for 23. des. 1957 skriv De i leidarartikkelen m. a.:

«Alle sammen ønsket vi i 1939 å holde landet utafor krigen».

Er ikkje denne påstanden litt vel fri fantasi? Sovidt eg har forstått dagspressa dei siste åra, er det nå fastslege som historisk fakta at me må sjå den tyske invasjonen på bakgrunn av engelsk-franske planar om landgang og — i alle fall delvis — okkupasjon av vårt land.

Eg hugsar ennå tydeleg dei kraftige orda f.v. utanriksminister Koht uttala då den engelske kvitboka avsløra sanninga om desse Engelsk-franske landgangsplanane! At han kom i harnisk var ikkje det grand rart, for det blei straks klart for alle at utanriksministeren og informasjonstenesta vår har vasa og tøyssa aldeles forferdeleg.

Og for kort tid sia utga Koht ei bok der han ganske enkelt innrømmer at det i desse spenningsfylte aprilda-

gene 1940 gjekk trill trallande rundt for han, so han ikkje var i stand til å orientere Stortinget som han skulle.

Ja, ja, det der «låter inte bra», men kva so med resten av alle dei raritetane som skjedde i tur og orden?

Han som fyra av den salva som senka Blücher handla mot ordre? Og er sidan bannlyst som offiser?

Det totale svikt på beredskap i vårt kystforsvar er til overflod blitt skulda over på quislingar. Men eg tek til å ane at dette og er vas og vrøvl.

Det heng ganske enkelt slik saman, at då det blei klart at vårt land ikkje kunne få lov å vere nøytralt p. gr. av engelsk-fransk overfall, då blei vår plan lagt med sikte på at vårt land skulle stå på «den rette sida», og det ville greiast foregå med null komma null kystforsvar!

«Vi fekk ikkje lov til å vere nøytrale», seier Koht.

Nei, det er so sant! Men om det er klart nå, at det var vestmaktene og ikkje Tyskland som nekta oss å vere

Et 25-arsminne

Dissonans i skramleorkestret

30. januar var det 25 år siden Hitler kom til makten i Tyskland, og alle norske aviser har sunget sin enstonige sang om forbrytelser mot menneskeheten og ellers snudd og vendt på alle de gamle propagandafrasene etter beste evne.

Det nytter naturligvis ikkje å reise noen innsigelse mot dette hatets pressekobbel, men vi må si at det imponerer oss ikke og det overbeviser oss ennå mindre. Vi som her hjemme har erfart hvorledes vi selv og våre venner er blitt æreskjelt på det groveste og har fått lass på lass av løgn og forvrengninger veltet over oss, vi vet hvorledes slike «verdensforbrytere» skapes i demokratienes heksekjele.

Det forbauser oss altså ikke å se svart bli til hvitt og omvendt. Det som forbauser oss, er at det virkelig er så få av folk flest som begriper at det må være noe galt med det

nøytrale, so står me oss på å innrette oss etter slike fakta når me befattar oss med historiske tilbakeblikk, herr redaktør!

Sanninga er at me ikkje sterkt nok lyt kritisere vestmaktene at dei ikkje let oss i fred. Men greit innrømme at me gjekk med på planen og innretta oss deretter! Då blir det orden og logikk i sakene, og då skal eg vere med på påstanden om at **heile det norske folk** ynskte å vere utanfor krigen. Gud veit hoss me skal fri oss for den tabben at Quisling blei henretta for skuldingar han dermed må frikjennast for!

Dette er tankar alle ærlege menneskje befattar seg sterkt med, ettersom det blir klart og historisk oversiktlig, der som før rådde forvirring og forvilling!

Det er ein vanleg generalfeil å leite fram syndebukkar. Men det gjer bare feilen verre og større og vanskelegare å rette!

Elles vil eg peke på det vidare redaksjonelle innhald i same leidarartikkel, og sei meg hjartans enig.

Gerhardsens standpunkt på Parismøtet smaka sopass på intelligens at eg har vore på godlag sidan!

Hald fram som du støvner, Gerhardsen! Lat menneskje tale — ikkje bare militære!

Og lat det aldri kunne seiast at me ikkje gjorde alt for å unngå katastrofa.

Med nyttårshelsing

Tori Skåli.

merkelige faktum, at alle som hadde noe med DNSAP, eller for den saks skyld NS her hjemme, å gjøre i litt fremtredende stilling, utelukkende viste seg å være kjeltringer, sinnssyke, hysterikere og sadister. Det besynderlige er at det ikke later til å ha vært et eneste iallfall svakt anstendig menneske blant disse ledere, som kom fra alle skikt av folket, arbeidere, funksjonærer, vitenskapsmenn, offiserer, bønder. Alle mennesker med noenlunde normalt utviklet intelligens burde vite at denslags besynderligheter bare hender i propagandaens verden.

Vi har ikke pålidelig materiale nok til å ville si noe om Hitlers gjerninger under krigens fryktelige press, i kamp med en hel verden som lot sine fosforbomber regne ned over hans ulykkelige folk. Vi vet at han på mange områder skuffet oss i NS som han skuffet Quisling, men det forhindrer ikke at vi ved et slikt jubileum føler trang til å synge en annen sang enn den offisielt fastsatte når det gjelder Adolf Hitler.

Vi har faktisk lyst til å minnes ham som folkeføreren før krigen fanget ham som alle andre, inn i sitt fryktelige garn, folkeføreren som ble fulgt av et jublende folk, for første gang på årtier samlet i felles begeistring igjen. Vi vil minnes ham som den som ga de arbeidsløse arbeid og brød, som skapte iallfall til-løp til sosial forståelse og sosial likhet, som skapte autostradaene, arbeidstjenesten, Kraft durch Freude og alle de andre store sosiale tiltak. Vi har lyst til å minnes den tyske mekaniker vi snakket med i 1935 da han arbeidet med montering av lokomotiver i Norge.

— Jeg har vært sosialdemokrat hele mitt liv, men nå er dette det kjæreste jeg har, sa han, og viste oss bildet av Hitler. Vi trodde ikke på Hitlers løfter, men han gjennomførte på tre måneder det våre ledere hadde lovet oss i 30 år.

Mannen faktisk gråt av begeistring over «Der Führer».

En mann som kan vekke slik glede og tro i enkle menneskehjerner er iallfall ikke det propagandaen i dag forteller om Adolf Hitler.

Et blad av rettsstatens saga.

I.

Samuel Giæver hører til de overskuddsmennesker som ikke livets gjenvordigheter — ja seiv ikke «rettsoppgjøret» fikk bukt med. Rank og vital går den 72-årige mann iblant oss. Et uforstyrrelig, godt humør og hans eminente evner som billedskjærer har tillatt ham å se henover et rikt liv med et stille smil. Og et rolig sinn.

Faren var ordfører i Kvenangen kommune i over tredve år. Da kongefamilien i 1903 var på ferd nordover fikk hans onkel forespørsel om han kunne ta imot dem i sitt hjem på Alteidet. Kong Olav var dengang 4 år. Hans barnepike oppdaget Samuel Giævers dukke «Finn-Lars», som vakte begeistring, og kronprinsen fikk den med seg.

Giæver gikk på latinlinjen i gymnasiet sammen med Arnulf Øverland, siden også på Kongsgård skole, Stavan-ger, sammen med Hugo Louis Mohr.

Siden dro Giæver til Alaska som gullgraver. Var også en tid sjømann på Alaskakysten. Så var han med som styrmann på motorskonnert «Kittywake», som var på vitenskapelig ferd langs Alaskakysten opp til Sibir og var ut-sendt av Jan Thayr som eiet Amerikas største museum. Ekspedisjonen arbeidet også for Harvard og Smithsonian instituttet. De kom så langt

vest som til Cape Serge. De samlet blant annet skjeletter og kranier, som lå strødd ut-over, fordi både rev og bjørn hadde husert på de innfødtes gravplasser. Engang fant de dog et helt og velbevaret lik, arbeidet var mindre behagelig og kokken som deltok i arbeidet måtte styrke seg av medbrakt for å overvinne sin uhyggefølelse. Da liket skulle begraves, leste kokken over den døde sjuksjer fra en bruksanvisning over Royal Baking Powder.

De fant rugeplassen for The spoon billed sand Piper, og de fikk fatt i noen eksemplarer av The Aleutian Tern, som vi-

Jegeren, gullgraveren, Alaskaforskeren billedskjæderen Samuel Giæver fra Rognan i Saltdalen

tenskapen trodde var utdødd.

Senere drev Samuel Giæver atter som gullgraver, og flyttet så til Ketchikan i det sydøstlige Alaska. Her bygget han seg hus og hjem og hadde tenkt å slå seg til her for livet. To av hans sønner er født der borte. Giævers hustru tålte imidlertid ikke klimaet, så de måtte returnere til Norge.

Giæver kan aldri glemme den svære rikdom på vilt i skogene og på laks i elvene. En sommer fisket han laks ved Cape Omany og var en dag på land for å plukke blåbær, som der vokser på relativt høye busker. Mens Giæver plukket av en busk

la han merke til at en fredelig svartbjørn sto og spiste av den annen side av blåbærbusken. De spiste til de begge var gode og mette, så ruslet bjørnen sin vei. Giæver hadde satt et etter datidens forhold betydelig beløp inn i Scandinavian American Bank of Seattle. Banken gikk overende, og Giæver fikk ikke en cent av sine penger.

II.

Han lånte penger til å bygge sitt nye hjem, Tyrimo, Rognan, Saltdalen, og da «frigjøringen» kom var han nettopp blitt helt gjeldfri.

Etter at de tapre patrioter med H7 på armen hadde «beslaglagt huset og «arrestert» Giæver — ble huset siden tatt av Erstatningsdirektoratet. Herunder hadde de tapre hugget nesen av alle Giævers landskjente trollfigur Stolper rundt eiendommen — som et surrogat for den krig herrene aldri har deltatt i. Eiendommen er en slik severdighet, at Nordlandsbussen legger ruten omkring den.

Giæver ble straks ført til Bodø Kretsfengsel hvor han var innesperret i 23 måneder, før saken ble behandlet. Etter 27 måneder ble han overført til Falstad, derfra via Vollan til Akershus, derfra til Jessheim og til Sem. Under den politisk betingede innesperring fikk heller ikke Giæver den behandling som varetektsfanger har lovlig krav på. Hans families og hans hjemms skjebne var han derfor fullkommen ukjent

grunnet besøks- og brevforbud. Maten var kriminell, men Giæver vil ikke ha sagt hvorvidt det slette kosthold skyltes myndighetenes mangel på omsorg, eller om vanrøkten måtte tilskrives den spesielle fengselskorupsjon.

Bodøs kretsfengsels vaktmester het Neerlien.

Giæver fikk beri-beri i Bodø og mistet mange tenner. Lik Job ble han plyndret og ribbet og satt og skrapte sine store byller under armene — ikke med potteskår, men med et barberblad.

For disse ting kurerter dr. Ryggvold ham på Falstad.

Siden fikk han rede på den ribbing og stjeling som var foretatt i hjemmet.

I 1947 ble han for sitt po-

litiske forhold — ordfører og NS-lagfører — dømt i Bodø av Haalogaland politiske lagmannsrett til 10 års fengsel og diverse rettighetstap pluss kr. 18 000 — henholdsvis i bot og inndragning.

Dommen var signert av lagmann Sigmund Walen, dommer B. J. Rognlien, dommer T. Njaa og Kristian Munkeby Steinar Hansen, Andor Andersen og Peder Engemoe.

III.

Da hedersmannen Samuel Giæver etter 5 års innesperring kom ut hadde han ikke 18 øre å betale de 18 000 med.

Dommen er tvers igjennom invalid. Blant annet av den grunn at Giævers forlangende — bl. a. til forsvareren Hestvik — om å få innkalt de og de forsvarsvitner — ikke ble imøtekommet. Forsvareren holdt seg innenfor rammen av disse saker: Han opplot ikke sin munn til forsvar, og henstillet bare til retten å se på mildeste måte på Samuel Giæver. Forsvarsvitnene kunne blant annet ha forklart

det faktiske forhold, at Giæver i sin egenskap og kommuneleder og tillitsmann hadde fått ut 14 — fjorten jøssinger fra tysk fengsel.

Presten spurte ham om han ikke angret sitt medlemskap. Giæver svarte at hvis han ikke hadde vært medlem og ordfører hadde tyskerne ikke på hans ord løslatt de 14. — Dette svar fikk G. føle virkningen av: Han ble overført fra Falstad til forbrytelsesens hovedsete — Akershus — for å myknes.

Samuel Giæver veiet 78 kilo ved arrestasjonen og 61 da han kom til Falstad.

Som NS-lagfører sendte han de foreskrevne månedsrapporter til Fylkesføreren. I dette ligger intet som kan bebreides ham, ei heller har disse rapporter resultert i fengslinger eller repressalier mot noen.

Giæver har aldri gjort noen hemmelighet av at han ble innesperret for sin politiske innsats. Han meldte seg inn i Nasjonal Samling 1933.

Dermed er nok alt sagt om Samuel Giævers uplettede rulleblad i «rettsoppgjørets saga. Potemkin.

De illustrasjoner vi bringer til denne artikkel viser foruten Samuel Giæver selv, prøver på hans eminente treskjærerkunst. Øverst og nedst til venstre ser vi de utskårne gjerdestolper, som hjemmefronten demonstrerte sin kultur på.

Uhyggelig 10-årsminne

(Forts. fra s. 1).

«dobbelt-tunget» og nesten selvmotsigende, må det jo antas at det store flertall går oppriktig inn for benådning på human og kristen grunn. Mange andre har også støttet søknaden.

Det må antas at Kongen personlig får vesentlig innflytelse på avgjørelsen. Benådningens retten er jo i særlig grad et kongelig prerogativ, mere ubundet av regjeringens innstilling enn i vanlige statsaker.

Avgjørelsen treffes — eller er allerede truffet — i statsråd i dag, må det antas. Vi her på Akershus blir i tilfelle blant de første som får rede på om den blir negativ.

Lørdag 28. 8.: Kl. 5 idagmorges ble jeg vekket av en geværskudd — et smerteskrig, og så et enkelt skudd — «nådeskuddet». Jeg sa uvilkårlig «fy-faen». Altså allikevel! Det kunne neppe være noen annen enn Skancke som der ble «likvidert». Utover dagen ble dette bekreftet av avisene. «Morgenbladet» inneholdt en øyensynlig «bestilt» leder, som forberedte opinionen på eksekusjonen ved å referere en rekke av beskyldningene mot Sk., bl. a. vedrørende ansvaret for «redselsferden» til Kirkenes, som det er bevist av Reichkommissar beordret i strid med Skanckes innstilling. Merkverdig at også en avis som «Morgenbladet» finner å kunne betjene seg av den slags midler. Det er vel Hambro (oxfordianeren) — som i Stortinget stemte for dødsstraff, og bebreidet re-

Tyskerne vil ikke betale

NATO's generalsekretær, den meget geskjeftige Paul-Henri Spaak — forøvrig en av hovedfigurene i «rettsoppgjøret» i Nederland — har foretatt en mislykket reise til Bonn. Han ville presse penger ut av tyskerne også til underhold av de britiske og franske troppestyrker som holdes på tysk jord til felles forsvar av Europa. Men han fikk blankt nei. Bonnregjeringen har nok med å bestride omkostningene til den hær på 220 000 mann den har forpliktet seg i å stille innen utgangen av dette år. Derimot var Bonn villig til å hjelpe det stolte Storbritannia med en kreditt på 45 millioner pund hvis det var så dårlig med det. Slik kan tidene forandre seg.

presentantene deres «korte» hukommelse — som dominerer «Morgenbladet» m. h. t. rettsoppgjøret. Men hverken han eller Gjertløyw skulle man trodd i stand til å forvrengte sannheten som støtte for et justismord, for å tjene «ensrettingen». «Aftenposten» var her betydelig mer korrekt.

Studentenes deportasjon ble Skancke også tillagt ansvaret for av M.bl. Enn hva med de studenter som satte fyr på Aulaen? Den alment kjente årsak og foranledning til deportasjonen, som forøvrig bestemtes av okkupanten og ikke av Sk. jfr. Kongens radiotale 27/8 40: «Hvis vi var blitt (i landet) kunne de som hadde makten tvunget oss til å godta alle de ønsket.» En anførsel som bl. a. både Adm.-rådet i Norge og regjeringen i Danmark har vist riktigheten av. Men av Skancke forlanges altså en motstandsevne som selv ikke en kongelig regjering ville ha hatt.

Var ildpåsetterne fortjente patrioter? Skadet de den tyske krigsføring, eller gagnet de Norge? Man skulle nesten tro det, siden de ikke er straffet for sitt kriminelle påfunn, tross den materielle skade og de lidelser de påførte sine deporterte kolleger og deres familier. Det må vel ha vært kommunister som sto bak denne dumme strek, men Skancke ble altså sonofferet. Skancke var en av Europas aller fremste radioekspert. Uerstattelig sier mange. Men Norge kan altså unnvære ham. Han blir vel erstattet av en som har «medlemsboka i orden». Og da kommer som bekjent forstanden også med tiden.

Det skal bli interessant å se hvordan opinionen reagerer når den først får summet seg etter sjokket. Utlandet vil vel også kommentere «drapet». Og Øvergård vil forhåpentlig kommentere saken.

Blant statspensjonærene ble det stort røre. Det må vel nærmest sies å være utslag av en slags sadisme å la en fange sitte i 30 måneder med muligheten av eksekusjon hengende over seg. Og likeså å vekke hele statspensjonatet med en slik voldsåd som ingen her anerkjenner den moralske berettigelse av — selv om Skancke kanskje har vært

ettergivende i enkelte henseender overfor okupanten. Hvilke «Jössinger» i offentlig stilling under okkupasjonen har ikke vært det? Skancke var stort sett en moderat og humant innstillet mann. Og prestene og lærerne var ikke lette å ha med å gjøre, for en som representerte den høyeste folkerettslige myndighet.

Søndag 29/8: «Mordet» på Skancke har vakt forstemthet, ja man kan si sorg i leiren. Jeg har bare såvidt truffet Skancke, men kjenner saken gjennom Øvergård, hans forsvarer, og er på det rene med at det er en himmelropende urettferdighet som her er begått.

Siden «Morgenbladet» har gjort seg til talsmann for de ansvarlige, har jeg sendt bladet oppsigelse under henvisning til hetztendensen i dets lederartikkel 28/8. Jeg betegnet det som ensidig, misvisende og tildels uriktig, f. eks. m. h. t. ansvaret for «redselsferden til Kirkenes». Jeg skrev at jeg ikke ønsker å forsvare eventuelle uheldige tiltak, fra Sk.s side, men at jeg av et ledende konservativt presseorgan venter objektiv rettsindighet og kultur.

Det kan neppe være tvil om at Sk. ble et offer på den oppfanatiserte opinions alter, eller rettere «blotested».

Brev hjem i dag. Jeg skriver om eksekusjonen. Interessant å se om det får passere. Er forestillingen offentlig, bør den jo også kunne omtales. Bl. a. nevner jeg at salven var en slett prestasjon. Kan vanskelig være avgitt av øvede militære. Politimenn kanskje, — eller frivillige sadister? Skuddene kom i ujevn rekkefølge. Skancke var meget liten av vekst, atskillig mindre enn silhuetten på «forhenget» som skytterne innsiktet seg på: De har vel bare flenget ham opp i første omgang. Derav smerteskraket. Nemo.

Gjør fortgang

med å få spredd prost Hedems «Statsmaktenes revolusjonære forhold til Grunnloven». Send lister til oss over de som bør ha den og beløpet sendes over giro 15028 Forbundet, boks 3214, Oslo. La tredje opplag spredde like hurtig som opplag 1 og 2.

Parlamentarismen

For innledningsvis å vise til noen folk, som har tenkt igjennom hva de skriver om: Overlege Johan Scharffenberg har pekt på, at de parlamentariske system fordrer demokratiet. Den kjente engelske historiker Thoynee sier et sted: Der finnes intet demokrati som ikke forsøker å skjule sin nakenhet med et parlamentarisk fikenblad. Og for til slutt å sitere den norske grunnlovs ändelige far, Montesquieu: Det verste av alle diktaturer er flertallsdiktaturet.

Nylig ble der i et av dagbladene behandlet det forhold, at 51 pst. av folket har anledning til å kve de øvrige 49 pst. Det er verre. 50 pst., hvorav en dobbeltstemme, kan kve de øvrige 50 pst — og har ubluferdig gjort det, til egen (parti)fordel. Eksemuel overflødig!

Det skal ikke ha vært Johan Sverdrups hensikt med ordene: «All makt skal samles i denne sal», også å innføre parlamentarismen selv om Regjeringen tok sete i Stortinget. Den fikk vi altså på kjøpet og noe å gjøre ved det, er det formentlig for tiden ikke.

Vi fikk høre ved forrige politiske nyttårsbetraktning at parlamentarismen er fast forankret i konstitusjonen. Det tyder på at tvilen gjør seg gjeldende.

Parlamentarismen har også sneket seg inn et sted hvor den ihvertfall ikke hører hjemme, nemlig i Regjeringen, den utøvende del av konstitusjonen.

I England, parlamentarismens hjemland, deltar monarken ikke i statsrådet. Forsetet føres av premierministeren og hver enkelt departementsjef har ansvaret for sine saker og ikke andres, slik som også i vår grunnlov bestemt.

Av beretninger fra statsråd her i landet fremgår, at saken avgjøres ved avstemning mellom statsrådene, eksempelvis embedsutnevnelser o.s.v. Kongen har ikke ergang stemme.

Tror noen at fader Churchill som engelsk premierminister ville ha funnet seg i et forsøk på å innføre en liknende praksis?

Det er ikke alene et brudd på grunnloven av 1814, men en uanstendighet overfor den

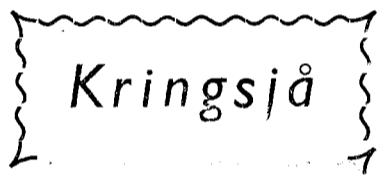
mann som i dag omfattes med hele det norske folks udelte aktelse, hengivenhet og tillit å tildele ham en plass i hans eget råd, svarende til det som i daglig tale uttrykkes med «null i fattigkommisjonen». Og det er ikke mindre uanstendig overfor det folk, som skjebnen har satt ham i spissen for og som står bak ham.

«Monarkiet er i sitt innerste vesen demokratisk» sier et sted den verdenskjente historiker, professor Mommsen.

Fra hvilket tidspunkt denne slendrian daterer seg vites ikke, men den er ihvertfall eldre enn de år Arbeiderpartiet har hatt regjeringmakten og skyldes ikke dette. Det påhviler den til enhver tid fungerende statsminister å ta initiativet til at grunnloven blir overholdt, enten det nå skjer i dag eller i morgen.

Det har ingensomhelst interesse for denne sak, hvem som har skrevet disse linjer, derfor undertegnes kun

Numerius Negidius.

(Forts. fra side 2).

ste av alle norske problemer — ødeleggelsen av vår rettsbevissthet og vår dommerstand «Stopp tyven» — knepet, som på bekostning av en femtedel av Norges befolkning skulle redde forsvarsnihilistenes flyktingenes og politikernes heimferd og posisjon?

SVERRE RISOEN og Schillers svigermor tar de opp til debatt.

Gå utenom, sa bøygen.

Er det frie ords stridsglade ridere redde for «pressens skjebnemakt» og for at ansettelses- og stipendiebevillingsmyndighetene kunne bli harme om «sannheten tyter frem»?

E. S.

Kypros i brennpunktet

(Forts. fra side 2).

rekke har diktert Tyrkias interesse for Kypros, og en venter derfor at England vil forsøke et kompromis, slik at Tyrkia får et militært støttepunkt på øya, mens den greke langsomme overtakelse av styret forøvrig går etter planen.

Det er ikke så greit når slike gamle røverboer som det britiske skal avvikles.

M.

Dommer Lassen:

Rettsbevisstheten et umistelig gode

(Forts. fra s.).

dette bare gjort i meget liten utstrekning og høyst be-tinget. Det innrømmes at det passerte burde ha vært innrapportert. Det var «litt merkelig» at så ikke skjedde. Og pengene burde jo ha vært avlevert. Men i hovedsaken syns de fleste aktive hjemmefrontfolk som har uttalt seg offentlig, å være enige i de to flyktningsførers opp-treden. De går god for selve gjerningen, det overlagte drap av de hjelpeløse men-nesker det nettopp gjaldt å redde. Hjemmefronten har ikke vunnet på dette.

Jeg er forøvrig tilbøyelig til å tro, at hjemmefrontens øverste ledelse har et noe an- net syn på saken, hva jeg dog ikke vet noe om. Iallfall syns direktiver av den art som til dels har vært på tapetet, å vært blitt til i lavere skikt. Her er det forresten en mann jeg må yte honnør — kaptein Motzfeldt. Å stå fram i ret- ten og, så vidt jeg skjønner, uten nødvendighet ta på seg ansvar for det som to andre er kommet under tiltale for, vitner om et rettskaffenhets- mot en må ta hatten av for, om en ellers er aldri så uenig.

Herr Hasselknippes store argument er at de var soldater. Akkurat, sier hjem- mefrontfolkene. Sømmen truffet på hodet, sekunderer pastor dr. philos. Arne Jonsen Vigtel. Som om det skulle hjelpe! Soldater har ikke mer enn andre mennesker rett til å begå forbrytelser. Og en for- brytelse opphører ikke å være forbrytelse fordi det er en sol- dat som begår den. En egen soldatmoral kan ikke erkjen- nes. De var for øvrig ikke sol- dater. De var to sivile bonde- gutter som hadde stilt seg til disposisjon for en av de orga- nisasjoner som hjalp menne- sker i nød å komme seg vekk fra bøddelregimet. Det var fortjenstfullt av dem å bli med i det arbeid. Men det berettiget dem aldeles ikke til å begå forbrytelser.

En forbrytelse er og blir nemlig det de gjorde. Hadde de enda brukt pistol og etter- på rettet pistolen mot sin egen panne. Men de valte en ganske annen framgangsma-

te. De foretrakk å avlive sitt brysomme følge og redde seg selv — i stillhet. De reddet også noe annet — i stillhet. Pengene. Det siste bidrar til å gi forbrytelsen en sjofel ka- rakter, likegyldig om det var tyveri eller underslag. (At de drepte ble «senket på ½ me- ters dyp» bare, egner seg dess- verre ikke som frifinnelses- grunnlag herr pastor Vigtel!)

Strafferettslig stiller sa- ken seg som kjent slik, hva lagmannen redegjorde for i sin rettsbelæring: For at en ellers straffbar handling skal kunne tillates som følge av nødtilstand, må vedkommen- de ha stått overfor «en på annen måte uavvendelig fare». Dessuten må faren ha vært «særdeles betydelig i for- hold til den skade» som er forvoldt. Hva straffeloven her foreskriver, er ikke juristeri, men i full overensstemmelse med alminnelig sunn rettsbe- vissthet. Lovens forutsetning er videre — likeså i full over- ensstemmelse med rettsbe- visstheten — at faren må væ- re overhengende, det vil si uavvendelig i øyeblikket, uten mulighet for å kunne avverges på noen måte som vedkom- mende kunne tenke seg i den foreliggende situasjon. Nøds- tilstanden må være akutt på handlingsstedet i handlings- øyeblikket. En straffbefriende nødtilstand er ikke noe en kan beslutte skal inntre. Neste dag og på et annet sted! Det var det disse flyktningsførere gjorde. De bestemte seg dagen i forveien til å føre de to flyktninger til det utsette ret- tersted Skrikerudtjernet. Det- te viser at det ikke forelå no- en nødtilstand.

Det siste er så godt som innrømmet av en fremtreden- de hjemmefrontmann, som forøvrig ikke ubetinget kan godta handlingen. «E. 7, di- striktsjef for Sørlandet X U» skriver, at det kan «diskuteres også sett med hjemmefron- tens øyne om det var nødven- dig å gå til et så drastisk skritt». (Se V. G. for 9/9 d. å.)

De to flyktningsføreres handling var overlagt drap under omstendigheter som ikke kunne fritta for straff. Overlagt drap kalles i daglig

tale mord. Juryens kjennelse var beklagelig. Hjemmefron- tens syn på det hele, slik det er kommet offentlig fram, er forstemmende.

Krig brutaliserer, forråder og avstumper. Det er forsåvidt ikke underlig at den slags for- brytelser kan forekomme. Men det bør ikke glemmes hva det var som lå bak den siste forferdelige krig med dens uendelige offer og gren- seløse lidelser og elendighet. Denne krig ble erklært og ført til ende for å vergje den sivi- liserte menneskehet mot hit- lerismen. For å vergje rettssta- ten, vår rettsbevissthet og vår rettsmoral. Det må fortsatt vernes om disse umistelige go- der, så de ikke går i forfall, smittet av den pest det gjaldt å utrydde.

Pressen

om Bjørneboes bok:

ARILD HAMSUN I VESTLANDSKE TIDENDE

Så langt kan vi vel være enig de fleste av oss i dag at det er urettferdig å belaste NS-medlemmene med tysker- nes tortur og jødeforfølgelse. Men NS-medlemmene var vi- tende om forbrytelsene, sier Oddvar Larsen. Sabotørene og deres oppdragsgivere var iallfall vitende om dem. Men hvem var det som prøvde å advare mot sabotasjen?

— Hvem var skyld i disse overgrepene her hos oss? Var NS skyld i dem? Eller var det tvertimot sabotørenes bak- menn som var skyld i dem?

SIGURD ENGSÆTH I DAGEN

— Her er noe av det Bjør- neboe tordner mot:

1. Den norske «bolsjevik»- regjeringen drev i årene før 1940 bevisst i andsforedderi gjennom sabotasje av Norges forsvar.

2. Amerika og England lån- te Tyskland før krigen 70 milliarder mark til militære formål.

3. Hitler lovet at en strøm av jøder fra Tyskland og det tyskokkuperte Polen skulle få reise til Palestina, hvis bare engelskmennene ville slippe dem inn. Men i alvorlige historiske oppslagsverk er denne opplysningen utelatt, sier Bjørneboe.

4. Eksilregjeringen i Lon- don laget lover for landssvik- oppgjøret uten å legge lovfor- slagene fram for Stortinget eller den norske almenhet. Altså brudd på Grunnlovens § 17. Eksilregjeringen er der- for hjemfallen til riksrett.

5. NS var før krigen legalt parti. Etter norsk lov kan det ikke dømmes om de har vist sin mening gjennom ett god- kjent parti.

Politisk orientering

Russisk «Sputnik»-suksess

og amerikansk «Vanguard»-fiasko

gjør senator J. McCarthy's bok:

«Den forspilte seir»

Kr. 11. — heft.

mere aktuell enn noensinne!

Generaladmiral a. D. Hermann Boehm :

Norge mellom England og Tyskland

Det første autoritære bidrag fra tysk side til belysning av okkupasjonstiden. Nøkttern, vederheftig, velskrevet.

Kr. 20.- innb.

P. THJØMØE — Box 122 — Stavanger

Telefon 21133 — Postgiror. 640 42

Skriv til

Odding & Co. A/S

Postboks 6549 — Oslo

om kjøp av skrivemaskin.

Delikat reisemaskin kr. 545.—.

Ellers alle størrelser i

skrive og regnemaskiner

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lade- moen kirke - Voldsminde

GUMMISTEMPLER

Alle arter og

størrelser

Fabrikkpris

Odding & Co. A/S

Postboks 6549 — Oslo

Urmaker

R. Gjessing

Torvet — Tlf. 83 25 07

DRAMMEN

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerne beslag.

Inneh. ALF T. LUNDE,

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

6. 90 prosent av de vanlige nazistene er i god tro. Man kan ikke dømme folk som er i god tro.

Optima Elite

m/ tabulator. Kuffert kr. 595.—. Optima Plana m/ skinnkuffert kr. 545.—. Opti- ma Standard m/ desimaltabu- lator kr. 1220.

Greie betalingsvilkår.

Nærmere opplysninger sen- des

BERTEL BRUN

Boks 4017 - Oslo.

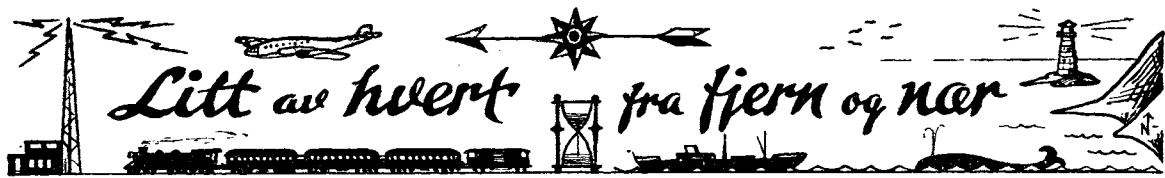
Helsing!

Den av mine sambygd- ingar, frendar eller kjenningar som får det- te nr. av «Folk og Land» oppmodar eg tinge bla- det.

Eg ynskjer det skal bli tindrande klart for deg at ålmenta har vor- te søkt førd bak ljoset, med omsyn til fyrespelet til 9. april 1940, og elles når det gjeld sann ori- entering om det sokalla «rettsoppgjær».

Les Folk og Land og tenk sjølv, då vil du kun- ne døme, om du vil ved- kjenne deg «rettsoppgje- ret», eller sjå det som rettsbrot, til skam og skade for eit sannings- og rettskjært folk.

Sigurd Lyngstad,
Viksdalen.

NY TYSK VITESKAPELIG TRIUMF

Formodentlig til stor skuffelse for Friheten, som så sent som sist fredag i sitt berømtmeige Hitler og Folk og Land-nummer uttalte håpet om at det var tekniske vanskeligheter og ikke dårlig vær som hindret utskytingen av den amerikanske sputniken, så gikk denne — nærmere bestemt «Alfa» — tilvers under bulder og brak en dags tid etterpå. Den er naturligvis konstruert av den tyske rakettskaper Wernher v. Braun. «Alfa» kan nå utveksle hilsener med sine russiske Sputnikkolleger — og naturligvis på tysk — hvis de skulle råkes ute i verdensrommet.

NY STALINGRADHELT

Russerne har etterhvert lansert den ene Stalinhelten etter den andre. Først var det selveste Pappa Stalin som var den store feltherre, så ble det Sjukov, da gudebildet ble satt på loftet, og nå har naturligvis Krusjtsjov overtatt rollen som Stalingradhelt også. Det viser seg at han meget beileilig var politisk kommissær ved de russiske avdelinger i Stalingrad og som sådan har hovedæren for seiren. Det er general Jeremenko som forteller dette, formodentlig for ikke å dele Stalingradhelt nr. 2's skjebne. Skål!

ATOMBØLGER I STORTINGET

Utenriksdebatten i Stortinget skapte adskillige bølger i andedammen. Utenriksnemndas formann Finn Moe har i lengere tid vist at han ikke burde inneha denne jobb, fordi han ikke kan holde munn der hvor han bør gjøre det og fordi han er langt bortenfor stortingsflertallets oppfatning av Norges stilling og forpliktelser i det NATO hans parti har ført Norge inn i. Bortsett fra kommunisten og noen få lyserøde partifeller, samt naturligvis Dagblad-Seipen, står han nokså ensom om sin godtroenhet vis a vis Sovjetsamveldet og sin mistro til sine allierte. Han fikk da også atskillig påpakning i Stortinget fra alle hold, ikke minst fra arbeiderpartitalere, og ble så fornærmet at han trodde han var statsråd og gjorde kabinettsspørsmål. Presidenten måtte opplyse ham om misforståelsen og fortelle ham at det er komiteene selv som veiger sine formenn. At det neppe har vært noe lykkelig valg med herr Moe, er vår bemerkning.

MUNCHS PAPIRER

I Danmark går Galstersaken og striden om offentliggjørelsen av Dr. Munchs papi-

rer videre. Det siste er at den konservative gruppeformann Aksel Møller på et møte i Kolding har forlangt papirene på bordet. Han uttalte bl. a.: «Hvordan skal tilliten til Folketingets beslutninger opprettholdes, hvis større og større deler av befolkningen fester lit til påstanden om at de er blitt tilsidesatt ved hemmelige avtaler før den tyske besettelse?»

Det kunne nok være noen papirer herhjemme også som trengte å komme på bordet,

300 HUNDRE NYE MILLIONER TAKK!

Arbeiderbladet bekrefter at en nedskjæring av subsidiene er forestående. Det nevnes at prisstøtten vil bli skåret ned med 300 millioner kroner. En ny regning kommer altså på bordet for det norske folk. Det lar seg nemlig ikke gjøre å unndra seg sine forpliktelser ved kunstige statsinngrep selvom arbeiderne en tid kan føres bak lyset med indekser og røde streker.

DA BONNIER VILLE SELGE DAGENS NYHETER

I Sverige er det påny stor strid mellom Torstein Kreüger og huset Bonnier. Kreüger har som bekjent påstått at Bonnier tilbød de tyske nazister både avisen Dagens Nyheter og forlaget sommeren 1940. Det ble forlangt 25 millioner svenske kroner for det hele. Tor Bonnier har selv undertegnet tilbudet, het det, noe han selv hårdnakket benekter. Den tidligere tyske presesjef Schmidt har nå bekreftet riktigheten av dette og ektheten av det dokument Kreüger er kommet i besittelse av. Han opplyser at Bonnierfamilien også forlangte fritt leide til USA — den trodde dengang at tyskerne skulle vinne krigen. Hitler av slo selv tilbudet, og sa at han ikke var så dum at han ville finansiere en tyskfiendtlig propaganda fra Bonniers side fra USA. Bonnier nekter fremdeles, og så er man vel like langt.

Nemesis

For noen tid siden kom det en melding fra Texas om at føreren av det amerikanske fly som kastet den første atombombe over Hiroshima var blitt arrestert for innbrudd i et postkontor. Det ble fremholdt at han ikke var tilregnelig lenger på grunn av det skyldkompleks han bar på i forbindelse med Hiroshimamassakren.

Forleden kom det en melding fra Berkeley, Kalifornia om at sjefpsykiateren ved Nürnbergdomstolen hadde tatt livet av seg ved å svelge en giftkapsel som han hadde tatt med seg som souvenir fra Tyskland. Den var av samme type som den Göring lurte bødlene med.

Det later altså til at den onde samvittighet er ute og går. Og dog skal det sies til dr. Kellys ros at han slett ikke var av de verste i Nürnberg. Som en vil erindre eksellerte verdenspressen i historier om Görings mange psykiske defekter, narkomani etc. Dr. Kelly var imidlertid så anstendig at han kort etter arrestasjonen av Göring erklærte offentlig at denne var fullt normal og at han aldeles ikke var noen slave under narkotika. Etter dødsdommen skrev Göring et siste budskap til sine landsmenn, men offentliggjørelsen av dette ble forbudt av krigens seierherre. Dr. Kelly kommenterte dette slik: «Dette må

talte til fordel for Göring for en må vel ta det for gitt at en tok denne forholdsregel av frykt for makten i hans ord — selv etter hans død».

Dr. Kelly har ikke lenger kunnet bære belastningen av det som skjedde i Nürnberg. De virkelig ansvarlige som Churchill og Truman synes imidlertid fortsatt å trives godt — og det ser ut til at samvittigheten har tungt materiale å arbeide med hos enkelte andre også.

Balanse i det moralske regnskap

«Den norske stat har ikke begått noen krigsforbrytelse mot noen», forteller formannen i Erstatningsrådets arbeidsutvalg, overingeniør Leif Nordstrand i et intervju i Dagbladet. Han fortsetter med å si at «opinionen vil fortsatt ikke ha full tillit til det tyske folks demokratiske vilje og sinnelag så lenge Tyskland i forholdet til andre land som for eksempel til Norge, tror det kan sette strek over fortiden istedenfor å forsøke ærlig å få balanse i sitt moralske regnskap».

Rent bortsett fra at det faktisk synes å være noe i veien med den norske form for «krigføring» som fant sted under okkupasjonen fra et folkerettslig standpunkt, siden de som ble heftet under

Ufredsprisen ennå engang

Det er en sørgelig kjenns-gjerning at det norske storting ikke har hatt noen lykkelig hånd når det gjelder forvaltningen av den fredspris Alfred Nobel i sin tid innstiftet. Sant å si skulle en nærmest tro at det har misforstått sin oppgave derhen at det var en ufredspris det gjaldt å dele ut.

Det er imidlertid en fattig trøst i beskjemmelsen over det norske stortings svikt også på dette område, nemlig at vi ikke er helt alene om forblindelsen her i landet. Også i Nobels fedreland har man sine svin på skogen. Bladet «Fria Ord» skriver bl. a. følgende, som har adresse til disse underlige fredsapostler på bege sider av Kjølens:

Oværdigt.

Riksmarskalk Ekbergs oppgift vid den årlige Nobel-festen var i år som vid tidligere tilfållen att hylla Alfred Nobel och klarlägga den ledande tanken bakom hans donation och de årligen utdelade prisen. Detta är en uppgift som ger osökt anledning att understryka den stora tanke på folksamverkan och folkförsoning, som Alfred Nobel i främsta rummet ville stödja. Detta gäller både det litterära, de naturvetenskapliga och det medicinska priset samt naturligtvis också fredspriset, ehuru utdelningen av det sistnämnda på grund av norska stortingets kärlek till politiska demonstrationer tyvärr ofta kommit att motarbeta sitt ändamål.

Av riksmarskalk Ekeberg borde man emellertid kunna vänta bättre omdöme än av norska stortingets ej sällan herostratiskt ryktbara Nobelkommitté. Men i stället föredrog herr Ekeberg att som prisvärt draga fram en av stortingets värsta fadäser i samband med fredspriset, nämligen då stortinget år

denne krigføring ikke får noen erstatning, mens Israel klarer å pumpe enorme summer ut av Tyskland, så synes vi nok det er visse andre også, for eksempel den norske stat, som burde se å få balanse i sitt moralske regnskap. Den har latt tusenvis av sine borgere dømmet på et falskt og uredelig grunnlag av politiske domstribunaler som handlet etter høyeste ordre, den har skutt mange, sperret andre inne i årevis, latt mange mishandle og sulte i konsentrasjonsleire m. m. m.

Så det er ikke verdt å snakke for høyt om moralsk regnskap!

1936 utdelade detta pris till Carl Ossietzky, en redan av den demokratiska Weimarepubliken för antimilitaristisk och landsförrådsk agitation till fängselsstraff dömd tysk yrkespacifist, för övrigt en obetydeleg och ointressant perosn. Enda motivet var att förarga Hitler, vilket också lyckades. Det hade varit både klokare och värdigare av den tyska regeringen att nochallera den enfaldiga förolämpningen. Men detta är en sak för sig. Påståendet att Ossietzky dog i fängslet är dessutom bevisligen osant.

Huvudsaken är emellertid att herr Ekeberg tolv år efter världskrigets slut missbrukar en Nobelfest till att i rak strid med Alfred Nobels syften och Nobel-stiftelsens anda draga fram en olycklig episod i tydligt syfte att stärka och bibehålla, icke att övervinna hatet och missförstånden europeiska nationer emellan.

Kapitalismens totale seier i Sovjet

I en artikkel i det amerikanske LIFE 18. mars med tittelen «The Dilemma of Soviet Capitalism» finner vi følgende avsnitt:

«En av historiens mest kolossale ironier: Josef Stalin forvandlet sitt land til noe som i ren marxistisk betydning er blitt en av alle tiders mest kapitalistiske stat».

Egentlig er ikke dette resultat noen «kolossal ironi», men en helt logisk utvikling. For hva er kommunismen (marxismen) annet enn en konsentrasjon av all kapital, alle produksjonsmidler på en hånd — Statens? En stat der all makt, den politiske, militære og økonomiske, er konsentrert hos en selvbestaltet lederklikk, en selvbestaltet ny overklasse?

FOLK OG LAND

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgirnr. 10450.
Sambandstrykkeriet
Oslo